

De streep

EEN venter ging, dien vroegen voorjaarsdag, langzaam voorbij op het trottoir, de mand met mimosa op de heup, omwolkte van de zoete geur der over den rand uitwivende gele pluimen.

Moeder, fleurig en monter heen en weer drenkelend voor de breede glanzende deur der meisjes H. B. S., bij verrassing wachtend op haar dochttertje, tastte onwillekeurig naar haar beursje.

Hè ja, mimosa — een paar takken losjes gestoken in de bruin-gevlamde pul op de piano.

Het was immers Zaterdag, het slotfeest van elke week. En vanavond zouden ze weer voor 't eerst thee drinken in de serre in het leuke zitje van rieten stoelen met gekleurd cretonnen kussens, dat den geheelen winter ongebruikt geweest was, onbereikbaar achter toeë glazen deuren met saaie, degelijke tochtdekens.

Maar vanavond ging moeder het zitje weer inwijden. De schemerlamp had een nieuwe sluierdoek van warm goudig gebloemde zij met afhangende kwasten, door moeder stilletjes geknutseld.

En als ze nu eens wat cake meebracht bij de Laef, daar was Hennie dol op. Vader was vanavond ook thuis, gezellig.

Ze konden mooi de Kleengedichtjes van Gezelle nog eens doornemen. Die begeleiding van Catharina van Rennes was heusch niet moeilijk. En allemaal samen zouden ze weer zingen dat donker klagende: Heer mijn hart is boos en schuldig. En Hennie moest nog weer eens alleen zingen dat lichte, dansende: 't Was in de blijde Mei, ei ei, dat zoo goed lag voor haar teer sopraantje.

Moeder glimlachte genoeglijk voor zich heen en neuriede ingehouden een brokje van het jubelend lenteliedje. De gekochte mimosatakken lagen weelderig in haar arm.

Zoo jong voelde ze zich, alsof ze een vriendinnetje ging afhalen in plaats van een groote dochter van zestien.

Klokslag twaalven werd de deur opengestooten en de eerste meisjes wipten luchtig van het bordes.

Aanstands vloede nu de zonnige straat vol vertier van lenig bewegen en hoog vogelende stemmen. Fietsen zwenkten behendig gestuurd er tusschen door; heele rijtjes vriendinnen marcheerden af, vertrouwelijk arm in arm gehaakt, stevig en kwiek stappend.

Moeder ving brokjes van gesprekken op: Zaalig weer, zeg! Tot vanmiddag! Ga je ook tennissen? Kind, vergeet m'n algebraschrift asjeblijft niet.

Daar was Hennie...

Daar was Hennie, het rood wollen jasje toeknoopend onder 't loopen, de fluweelen muts nonchalant op een oor.

Met een lichtsprongetje van verrukte verbazing was ze de stoep af. „Moeder, u? Hè, wat eenig. Stel je voor, vijf-en-veertig taaie minuten te hebben geworsteld met een algebrasom, een rebus gewoon, en dan ineens op de stoep je moeder te vinden en nog wel met een arm vol bloemen.”

„Deze arm, Hennie, anders verpletter je m'n schat! Nog even een knus boodschapje doen bij de Laef. Iets voor het Zaterdagavondfeest; en dan trammen we gezellig saampjes naar huis. Als we loopen komen we te laat voor de koffie en dan heeft goeie brommerige Jans de bokkepruik op voor de rest van den kostelijken dag.”

„Ja, die Jans!”

Luchtig aan moeders arm dribbelde Hennie mee met korte, kittige stapjes. Dadelijk had ze een geanimeerd verhaal.

„Stel je voor, moeder, Annie Greve was jarig

en ze tracteerde op zulke lekkere bonbons, van die dikke met zilvertjes erop. Maar 't moest stilletjes gaan, want Verburgje is griezelig streng. Zoiets is heel gevaarlijk, want als je een beurt krijgt en je hebt je mond boordevol!"

Argeloos babbelde ze met telkens een huppeltje omhoog, dat de vlechten van haar schouders sprongen.

„En zeg, moeder raad-es-wat, ze heeft al de meisjes van de klas uitgenodigd op een partijtje vanavond, een echt onder-onsje. Dolletjes. Ze zetten de radio aan, zegt Annie, en als het leuk donker is wordt er gedanst op het gazonnetje in den tuin bij het licht van gekleurde lampions. Sprookjesachtig! Ik mag toch?"

„Maar kindje, een danspartijtje zeg je?"

„O moek, het is heelemaal niet moeilijk of gewichtig. Ze hebben het me vanmorgen in de gang op school allemaal precies voorgedaan. Kijk zoo, één twee, één-twee, da's een step. Dood-dood-gemakkelijk. En dan zoo, tá-ta-ta, tá-ta-ta, da's een walsje. Daar moet je zoo'n beetje bij in 't rond draaien. Zoo leuk. Die nieuwe dansen met al die ingewikkelde figuren hoef je heelemaal niet te kennen."

Taterde ze nu argeloos door of vermeed ze zorgvuldig, dat het gesprek hokte, dacht moeder.

Even, heel even, keek het kind langs de bengelende mutskwast omhoog naar moeders effen gezicht.

„Ik mag wel, waar moeder, dit eene keertje? Het is zoo zielig om de eenige te zijn, die niet mag. Alleen om zoo'n onnoozel dansje."

En als om de beslissing nog even te verschuiven, vertelde ze opgetogen door: „Ze doen zulke chique jurken aan! Emma Verhoef een van zalmkleurig veloutine met een sleepje vanachter, dat is heel erg mode, en Beppie de Vries een van velours chiffon. Kent u dat goed? Het is zoo zacht en zoo heerlijk soepel. En ze laat zich kappen, met allemaal van die leuke rolletjes bovenop, niet duur, bij Rengers voor één-vijftig."

Hennie, met een schokje, schudde verachtelijk de kinderachtige vlechten. Het gesprek haperde nu toch.

„Annie Greve, is dat niet dat kind, waarvan je laatst vertelde, dat ze stilletjes de sigaretten rookte van haar broer?"

„Gunst moeder, één keertje voor de grap," verdedigde Hennie warm. En zachter en deemoediger: „Als ik nu eens mijn blauw fluweelen aan deed. Het is nog niet te warm. Ik heb 'm al wel den heelen winter voor den Zondag gedragen, maar hij is nog fatsoenlijk en het kanten kraagje is juist gewasschen," pleitte ze nog.

„Maar kindje, zou jij nu heusch vanavond naar dat malle feest willen, om als een harlekijn rond

te springen. Zoiets past toch een Christelijk meisje niet."

„Christelijk heeft er niets mee te maken," streed het kind. „Ik hoef toch niet altijd met een doodgraversgezicht rond te loopen, alleen omdat ik Christelijk ben. Altijd maar weer: het past niet, het past niet. M'n haar mocht er niet af. Ik mocht geen lid worden van de kampeerclub, alleen omdat er een paar broers meegingen. Nooit mag ik eens echt meedoen. Altijd: het past niet. Feestvieren is toch niet iets onchristelijks!"

„Nee natuurlijk niet, meiske," was het zachtzinnig antwoord. „Juist andersom. Christelijk zijn is juist feestvieren. Elken dag opnieuw. Je heele leven een feest. Juist omdat je Christen bent, omdat elk uur van je leven een geschenk is van God, waarmee je niet genoeg blij kunt zijn. Maar feestvieren en feestvieren is twee.

Weet je wat ik nu een echt feest vind? Vanavond samen gezellig thuis zijn, met vader er bij! Samen knus thee drinken onder de schemerlamp. En dan een hoofdstuk verder lezen in „De heilig' avondklok." En dan samen zingen uit ons nieuwe bundeltje. Je weet wel die fijne Kleengedichtjes."

„Och", schokschouderde het kind onwillig, en heftiger: „Ik mag ook nooit iets. Altijd kom ik achteraan sukkelen. Ze noemen me toch al het begijntje."

„Flap, 't was er uit. Maar moeders stem bleef rustig: „Ja kindje, er was nu eenmaal geen Christelijke H. B. S. anders had jij nooit tusschen die pretmaakstertjes terecht gekomen. Maar nu je er eenmaal bent moet je je lampje laten schijnen. Moet je met daden bewijzen dat je anders bent, een Christinnetje...."

Maar nu wil mijn dwaas meisje overloopen naar den overkant en meedoen, om toch maar niet alleen te staan en te worden uitgelachen. Hennie, Hennie...."

„Er is toch niets verkeers aan," probeerde Hennie nog. „Waar is nou de grens...."

Ze had moeders arm losgelaten en keek onwillig voor zich uit, een rimpel tusschen de booze oogen.

„Ja, waar is de grens! Dat zegt je je geweten. Je geweten trekt onmiddellijk een streep tusschen jou en de zonde. Zonder schipperen. Een onverbiddelijke streep, waarover je niet gaan mag..."

In de tram zaten moeder en Hennie zwijgend, moeder zonder de blijde glimlach van straks, de weelderige mimosa achteloos in de schoot, en Hennie, baloorig half afgewend, tuurde makkend door de ruit.

Het tramritje werd een teleurstelling.

Den heelen middag zocht moeder naar klaarheid. Het zou heel gemakkelijk zijn, het kind

eenvoudig te verbieden naar dat danspartijtje te gaan. Moeder wist wel zooveel van de familie Greve, dat haar meisje er niet thuis hoorde.

Maar dat zou een schijnbare overwinning zijn. Want het kind, gedwongen zich schikkend onder het gezag, zou immers innerlijk weerstrevig blijven.

Neen, niet om moeders verbod moest Hennie wegblijven, maar uit eigen overtuiging, omdat ze zelf inzag, dat het niet kón, niet mócht. Het was heel gemakkelijk als moeder de streep trok. Maar het kind moest leeren zelf de streep te trekken tusschen zich en het ongeoorloofde, tusschen zich en de zonde.

Er moest toch eenmaal een oogenblik zijn, dat het kind vrij kiezen moest tusschen goed en kwaad, zonder dwang, zonder verbod. Niet altijd kon een moeder in het leven naast haar dochter blijven om voor haar te kiezen, om de streep te trekken.

Eenmaal moest ze haar toch loslaten, al was het moeilijk, heel moeilijk. Als ze nu het kind eens vrij liet om te gaan. Zou ze dan niet voor goed genezen zijn?

Het eischte groote durf het meisje te laten gaan, om te zien of het op eigen beenen staan kon. Het was alles wagen om alles te winnen.

Maar je moest het doen met een biddend hart. Je bouwde zoo rond het kind de beveiligende muren van je gebed, zoodat de wereld het niet kon beschadigen. En dan moest je vertrouwen, dat de arbeid van je opvoeding geen mislukking blijken mocht.

Hennie was niet zoo uitbundig blij met de toestemming als moeder had verwacht. Een weinig beschaamd wendde ze het hoofdje af.

„Ik zal je laten gaan, kindje, niet omdat ik het goedkeur, maar omdat ik wil, dat je zelf leert oordeelen, leert kiezen.”

Maar toen ze de blauw fluweelen jurk aandeed met het crême geschulpt kanten kraagje, dat zoo fijntjes om de hals sloot en ze haar vlechten keurig had overgebreed, begonnen toch weer de lichtjes van pret in haar oolijke kijkers te twinkelen.

„Als het laat wordt, vraag je maar of iemand van de Greves je even thuis brengt.”

Het kind knikte vaag, popelend weg te komen. Een vluchtige zoen scheerde langs moeders toegewende wang.

Met een zwaren boeng viel de deur toe.

De avond leek ondoorkomelijk. De schemerlamp brandde onder de nieuwe zijden doek bij het serrezitje en de mimosatakken pluimden gracieus uit boven de piano, wondermooi harmonieërrend met de bruine pul.

De kleengedichtjes stonden opengeslagen bij

het lenteliedje, Hennie's glorieliedje: 't Was in de blijde Mei.

Maar het feestelijke van den Zaterdagavond was geschonden. Vader zat gedoken achter de breed uitgeslagen Haagsche Post. De Heilig' avondklok bleef gesloten.

Zulk een wonderlijk zachte lenteavond was het, dat de serredeuren open stonden naar de schemere tuin.

Een dom nachtvlindertje dwarrelde naar binnen en danste om, om, om, in duizelende vaart rond de lamp, weerloos voor de bedriegelijke lokking van het doodende licht.

Moeder zag het aan, de handen werkeloos in de schoof. En ineens stonden haar oogen vol tranen.

Om het onnoozele diertje, dat moedwillig eigen brooze schoonheid schond bij het gevaarlijk spel, om de weemoed van den mislukten avond, om het angstige van zoo te zitten wachten, en om het kind, om het jonge, onervaren kind, dat was op een plaats van ijdel vermaak.....

Gelokt door de schijnvreugde der wereld, zoodat als het beklagenswaardig insect door de lamp. Moeders handen grepen ineen.

„O God, behoed de onschuld van mijn meisje. Heb ik verkeerd gedaan? Ik heb alles gewaagd om alles te winnen. Ik heb zoo vertrouwd. Maak mij niet beschaamd.”

Niet zoo heel laat kwam Hennie thuis, wat verlegen met haar houding, maar met opgetogen verhalen. Zooveel lampions! Zoo'n pret!

Maar moeders toegespitst oor meende een valsche klank in het ijle, opgewonden stemmetje te hooren.

Terwijl het meisje zich uitkleedde op haar slaapkamertje glipte moeder binnen, onder voorwensel het een en ander te willen opruimen.

Ze schudde de slordig neergeworpen blauw fluweelen jurk uit en hing ze in de kast. Ze nam de spreij van het bed en verschikte doelloos wat op de waschtafel.

„En, Henneke-kind, was het prettig, écht prettig?”

Opziende zag ze opeens in het smal ovaal van het spiegeltje het kind, heel tenger nu in het wit kanten onderjurkje, zag ze het kindergezicht, niet meer kwasi enthousiast als straks beneden, maar versmald en moe, heel moe, zag ze de schreiensvertrokken mond.

Haar arm lag al om het bloote schouderdje. „Wás het dan niet prettig?” drong ze, gretig te hooren.

„Nee, moesje, nee,” hortte de bekentenis, „het was eng, zoo eng, er was muziek, jazz, geloof ik, zoo scherp en zoo schel, tsjeng, boeng, tsjeng,

boeng, het ging dwars door je hoofd. Het knarste in je hoofd. Zoo akelig.

En het dansen was niet leuk. De groote jongens hielden je zoo stijf vast en telkens voelde je een knie. En een wou telkens met mij dansen, zoo'n engerd met zulke warme handen... En... en... hij kneep zoo gek zijn oogen half dicht en hij noemde me ook begijntje.

En we zijn bijna gestruikeld omdat ik telkens een verkeerde pas maakte. En ze lachten erom. Iedereen had zoo'n plezier, behalve ik.

Ik... ik dacht telkens aan thuis en of vader nu tóch verder zou lezen zonder mij. En ik dacht aan de kleingedichtjes, die zoo mooi zijn. En in eens dacht ik aan de mimosatakken, die u vanmorgen kocht voor de gezelligheid..... Ik kon wel huilen, hard huilen....

O moesje, moesje, ik ga nooit weer, het is tóch leelijk. Ik voelde het zoo echt, dat ik er niet bij hoorde, dat ik er maar per ongeluk verdwaald was. Ik was precies iemand uit een andere wereld."

„Dat ben je ook,” zei moeder.

Ze zaten samen op den rand van het ledikant, schouder aan schouder als twee vriendinnen.

Moeders hand ging troostend over het gebogen hoofdje.

„Gelukkig dat je het zoo voelde, gelukkig, kindje, ik ben zoo bang geweest. Den heelen avond. Maar het is goed gekomen. Ons Zaterdagavondfeest was toch veel mooier, is het niet?"

Het was een oogenblik heel stil. Dan kwam Hennie's stem, beschaamd:

„Zeg moeder, heeft... heeft vader nog een hoofdstuk verder gelezen zonder mij?"

„Welnee,” stelde moeder gerust. „We hebben gewacht tot jij er bij zou zijn, volgende week.”

„Ja volgende week. Weer een Zaterdagavondfeest. Gelukkig.”

JO KALMIJN-SPIERENBURG.

Boekenschouw

Machtelozen door Friede H. Kraze. Deel I: Broeders in de verdrukking; deel II: De wijnpers. Uitgave Ver. Chr. Bibliotheek, G. F. Callenbach, Nijkerk.

Het is een beetje moeilijk, dit boek zuiver te beoordeelen. Het werd geschreven door een Duitsche, die vanzelfsprekend, de toestanden en gebeurtenissen, en ook de daarachter liggende geschiedenis, beziet vanaf eigen standpunt. En het valt niet te ontkennen: de onderdrukking en wreedheid tegenover de Duitschers, waarvan dit boek verhaalt, is ontzettend. Maar de kwestie der minderheden is een zeer moeilijke, ook voor de Volkenbond. En de Polen, die het terugkrijgen van de streek, waarin dit verhaal speelt, beschouwen als hun recht, onderschrijven natuurlijk niet de geschiedbeschouwing van dominee Wiedenbrüch. In elk geval wordt de toenadering tusschen de verschillende natiën, die toch zoo zeer noodig is, er niet door bevorderd, dat men aan de ééne kant al de helden en aan de andere al

de schurken plaatst. En, op een heel enkele uitzondering na, geschiedt dit in bovengenoemd verhaal.

Dit boek heeft echter ook een meer algemeene kant. Of, als ge wilt, het grijpt dieper dan de tegenstelling Duitsch-Poolsch. Het raakt aan de verhouding God tot mensch, mensch tegenover God. Het spreekt van trouw aan God, aan de levenstaak, aan het vaderland. De Machtelozen zijn geen zoekers van zichzelf of van eigen eer. Ze blijven bij hun onderdrukt volk, ook wanneer ze zelf een veiliger, eervoller positie konden innemen. En om dit algemeene; om die trouw en om die godsvrucht kunnen we tenslotte de lezing van dit boek aanbevelen.

Voetsporen van Christus. Een epos der achterbuurten door Hugh Redwood. Erven J. Bijleveld, Utrecht.

Dit is een boek, waarvan ik de lezing zeer dringend aanbeveel. Het is geen roman, geen